

УДК 355.43

В.Ю. Панченко, Т.А. Сутюшев

Академія внутрішніх військ МВС України, Харків

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ “ЛОКАЛІЗАЦІЯ” ТА “ІЗОЛЯЦІЯ”. КЛАСИФІКАЦІЯ СПОСОБІВ ІЗОЛЯЦІЙНИХ ДІЙ

Проведено розмежування понять “локалізація”, “ізоляція”, наводиться класифікація способів ізоляційних дій, що застосовуються внутрішніми військами в ході виконання службово-бойових завдань.

Ключові слова: класифікація способів ізоляційних дій, локалізація, ізоляція.

Вступ

Постановка проблеми. Як відомо, становлення предмету або явища починається з розвитку його сутності, яка в процесі використання може наповнюватися новим змістом і призводити до появи нових термінів, які потребують визначення відносно до сучасних умов. Так в процесі службово-бойової діяльності (СБД) внутрішніх військ (ВВ) МВС України, підрозділи та частини виконують службово-бойові завдання (СБЗ) згідно вимог керівних документів (настанов, статутів, директив) серед яких є і такі, що містять в собі розбіжності в тлумаченні деяких термінів воєнної науки. Така розбіжність викликає суперечки, в яких кожний учасник дещо по іншому розуміє їх сутність та закладає в них різне смислове значення. На сьогоднішній день це стосується і таких понять як “ізоляція”, “локалізація”, “ізоляційні дії”, які нещодавно увійшли в термінологію воєнної науки і широко використовуються вітчизняними фахівцями в питаннях оперативного мистецтва та оперативного застосування військ. В зв'язку з цим виникає необхідність у розмежуванні цих термінів для правильного розуміння та подальшого використання їх в СБД.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В першу чергу виникнення вищезгаданих термінів пов'язане з появою відомчих директивних документів, що висвітлюють основи застосування Збройних сил України (ЗСУ) на оперативно-тактичному рівні і розроблені з урахуванням існуючих змін в характері збройної боротьби на основі досвіду сучасних воєнних конфліктів. Так для створення зони безпеки на території, що прилягає до зони збройного конфлікту, здійснення контрольно-пропускного режиму, недопущення входу та виходу незаконних збройних формувань (НЗФ), диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ) за її межі, пропонується мати “ешелон ізоляції”, який входить до складу тимчасового об'єднаного угруповання військ при виникненні кризових ситуацій, які за умов ескалації можуть перерости у внутрішній збройний конфлікт

(ВЗК). Крім того наголошується, що в ході проведення спеціальної операції (СО) з локалізації ВЗК, шляхом обмеження переміщення населення і транспорту, перекриття найбільш ймовірних напрямків (маршрутів) руху НЗФ здійснюється “ізоляція” району конфлікту. Разом з тим, для виконання схожих завдань, силами охорони правопорядку передбачається створення “групи блокування”. До того ж російськими фахівцями широко вживається термін “локалізація та блокування району надзвичайного стану (операції)” сутність якого визначається як дії, що проводяться з'єднаннями і частинами ВВ сумісно з органами внутрішніх справ (ОВС) та органами виконавчої влади, які направлені на ізоляцію району надзвичайного стану та недопущення ескалації масових безладь (ВЗК). Таким чином, серед фахівців військової справи мимоволі виникає питання: “Що ж проводять війська – ізоляцію чи локалізацію району?”.

Метою статті є розмежування понять “локалізація” та “ізоляція”, наведення класифікації способів ізоляційних дій, що застосовуються внутрішніми військами в ході виконання службово-бойових завдань.

Виклад основного матеріалу

Щоб відповісти на це запитання не буде зайвим звернутися до [1], згідно якого, термін “ізоляція” визначається як обмеження певним місцем, позбавлення можливості контакту кого-небудь з зовнішнім світом (середовищем), що стосується певних осіб або суспільства в цілому, в той час коли термін “локалізація” передбачає обмеження певним місцем, недопущення поширення чого-небудь, що в більшості своїй стосується неістотних явищ і процесів, наприклад пожежі, стихійного лиха, масових заворушень, збройного конфлікту тощо. На перший погляд ці поняття схожі між собою, але їх зміст, в залежності від мети режимних заходів, все ж таки буде мати свої відмінності. Наприклад, коли мова йде про СО з пошуку та ліквідації озброєних злочинців, або припинення ВЗК, чомусь більш поширено

вживається термін “локалізація району”, хоча в першому та другому випадку мається на увазі недопущення входу та виходу злочинців за його межі, позбавлення їх можливості поповнення матеріальними і людськими ресурсами ззовні, тобто позбавлення злочинців, НЗФ контакту з зовнішнім світом. Крім того, на тривалість збройного конфлікту та його ескалацію суттєво впливає і такий фактор, як наявність у повстанців необхідної кількості сил та засобів, отримання яких можливо припинити лише шляхом перекриття шляхів їх постачання. Тому на думку авторів термін “локалізація” буде більш прийнятним у випадку, коли мова йде про припинення збройного конфлікту, ліквідацію надзвичайної ситуації політичного, природного, техногенного характеру в цілому, що передбачає проведення комплексу заходів, в тому числі і з ізоляції району СО. Отже для локалізації збройного конфлікту в першу чергу доцільно провести *ізоляцію* району та позбавити заколотників можливості отримання матеріальних та людських ресурсів, адже перемога в боротьбі з внутрішнім противником досягається не за рахунок його фізичного знищення, а створенням таких умов, в яких досягнення політичних цілей стане для нього неможливим. До того ж при проведенні карантинних заходів також доцільно вживати термін “*ізоляція району*” так як дії ВВ в цей період безпосередньо будуть направлені на встановлення певних обмежень в пересуванні населення та руху транспорту.

Як вже зазначалося вище, “*ізоляція*” передбачає позбавлення можливості контакту кого-небудь з зовнішнім світом (середовищем) та досить широко використовується не тільки у військовій справі, але й суспільно-політичному житті. За видом “*ізоляцію*” можливо поділити на ізоляційні дії економічного, фінансового, інформаційного та силового характеру.

Економічна ізоляція – система економічних санкцій, які застосовуються державами по відношенню до окремої країни з метою її економічної блокади.

Фінансова ізоляція – заходи, що вживаються державою для припинення обігу на її території або в окремому її регіоні валюти іншої країни.

Інформаційна ізоляція – заходи, що спрямовані на позбавлення (обмеження) громадян (злочинців) можливості отримання певної інформації (через засоби зв’язку, засоби масової інформації).

Силова ізоляція – сукупність режимних заходів та військових дій, які проводяться правоохоронними органами і військовими формуваннями з метою обмеження свободи пересування громадян, транспортних засобів, забезпеченні їх організованого входу (виходу), в’їзду (виїзду) в район (з району) проведення режимних заходів (бойових дій), недопущення притоку матеріальних та людських ресурсів, входу (виходу) за його межі злочинців, знешкодування або знищення їх в межах окремих місць, райо-

нів, об’єктів. В залежності від умов правового режиму може проводитися у формі режимно-комендантської (карантинної) служби або бойових дій. Щодо режимних дій – то це дії правоохоронних органів і військових формувань, які полягають у проведенні профілактичних, охоронних, ізоляційно-обмежувальних заходах, за мирного часу, за надзвичайних обставин (ситуацій), за надзвичайного та воєнного станів [2]. Проводяться з метою забезпечення громадського порядку (безпеки), захисту прав і свобод громадян, суверенітету держави, її територіальної цілісності. Військові дії – це в основному бойові дії військових формувань, які полягають у знищенні живої сили та бойової техніки противника, відбиття його ударів, утримання території, що займають з метою забезпечення суверенітету і територіальної цілісності держави за воєнного часу [2].

За масштабами, “*ізоляція*” може запроваджуватися на державному, регіональному, місцевому рівні, по відношенню до окремого об’єкту в мирний час, в мирний час за надзвичайних обставин та надзвичайних ситуацій (НО, НС), за надзвичайного та воєнного станів та за ступенем щільності бути частковою або повною (рис. 1).

Натомість не виключаючи можливості виникнення, при певних обставинах, в окремих регіонах держави ВЗК, більш детально доцільно розглянути силову ізоляцію, тобто “*ізоляційні дії*”, сутність яких було розглянуто вище.

За видом, ізоляційні дії силового характеру можливо поділити на оцеплення, блокування, оточення (рис. 2).

Оцеплення – ізоляція району (об’єкту) з метою обмеження або недопущення входу (виходу), в’їзду (виїзду) громадян, транспортних засобів під час проведення режимних, культурних, спортивних та інших масових заходів. Здійснюється шляхом виставлення військового ланцюжка по периметру району проведення режимних (масових) заходів або створенням окремих коридорів для організованого пересування їх учасників.

Блокування – ізоляція району (ділянки місцевості) з метою недопущення входу та виходу за його межі злочинців, сторонніх осіб під час проведення режимних заходів. Здійснюється шляхом виставлення заслонів по всьому периметру району проведення режимних заходів або на ймовірних напрямках руху злочинців.

Оточення – ізоляція злочинців в межах окремого району (об’єкту, ділянки місцевості) з метою їх знешкодування або знищення під час проведення режимних заходів. Здійснюється шляхом одночасного або послідовного висування підрозділів в район (до об’єкту, ділянки) перебування злочинців з декількох напрямків.

За метою, ізоляційні дії силового характеру можливо поділити на обмежувальні, фільтраційні, охоронні та оборонні (рис. 2).

Рис. 1. Класифікація ізоляції

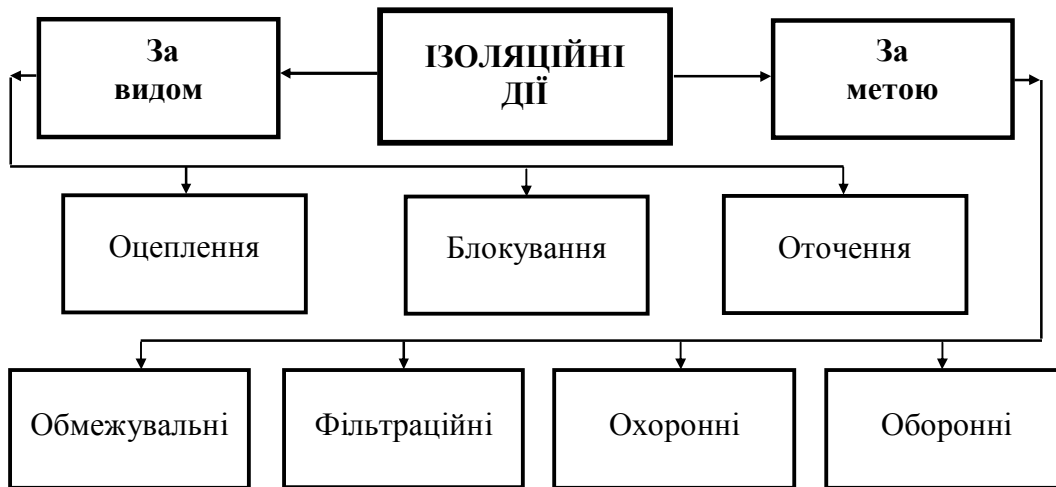

Рис. 2. Класифікація ізоляційних дій

Обмежувальні дії – дії правоохоронних органів та військових формувань з обмеження пересування громадян, транспортних засобів під час проведення масових або режимних заходів.

Фільтраційні дії – дії правоохоронних органів та військових формувань з “защичення” населених пунктів від НЗФ, виявлення та ізоляція їх посібників з подальшим утриманням на фільтраційних пунктах, перевірка громадян та встановлення особистості підозрілих осіб на КПП (блокпосту).

Охоронні дії – дії правоохоронних органів та військових формувань з метою недопущення прони-

кнення сторонніх осіб до об’єкту або виключення раптового нападу противника на підрозділ в районі його розташування.

Оборонні дії – дії військових формувань з ізоляції поля бою з метою недопущення вводу в бій резервів противника, затримання їх просування в межах певних районів, рубежів, позицій, об’єктів, нанесення їм максимальних втрат шляхом ведення позиційної, маневреної та мобільної оборони.

Позиційна оборона – вид оборонних дій, що полягає в нанесенні противнику максимальної шкоди в ході завзятого утримання підготовлених пози-

цій, рубежів, районів, ділянок місцевості, втрата яких не допустима.

Маневрена оборона – вид оборонних дій, що полягає в нанесенні ураження противнику шляхом ведення послідовних оборонних боїв на заздалегідь підготовлених і ешелонованих в глибину рубежах у поєднанні з контратаками.

Мобільна оборона – найбільш високий ступінь рухомості військ в обороні, що полягає в сполученні повітряних і наземних дій шляхом здійснення маневру аеромобільними резервами для нарощування зусиль на загрозованих напрямках та рубежах (перекриття проміжків і посилення флангів підрозділів).

Стосовно класифікації способів ізоляційних дій то її доцільно розпочати саме зі словникового визначення “способу”. Так згідно з [2] спосіб – це дія чи система дій, що застосовується для вирішення будь-

якого завдання. Воєнною наукою *способ дій* тлумачиться як порядок та прийоми застосування сил і засобів для вирішення завдань в операції (бою), а його змістом є послідовність знищення (ураження) противника, напрямки зосередження основних зусиль, бойовий порядок і характер маневру. Однак на сьогоднішній день, терміни *оцелення, блокування, оточення* тлумачиться в статутах ВВ, в навчальній та науковій літературі, як способи військових дій, хоча і зовсім не підпадають під його визначення. Тому на думку авторів, при проведенні ізоляції району СО доцільно застосовувати наступні способи дій військ: спостереження, патрулювання, перехоплення, встановлення та використання розвідувально-сигналізаційної апаратури, здійснення перепускного режиму, аеромобільні дії, дії із засідок, нанесення вогневого удару, встановлення інженерних загороджень (рис. 3):

Рис. 3. Класифікація способів ізоляційних дій

Спостереження – дії військових нарядів з метою виявлення правопорушників, місць їх дислокації та переміщення шляхом огляду визначеної території.

Патрулювання – дії військових нарядів з метою попередження протиправних дій шляхом обходу (об'їзду) окремих територій або маршрутів.

Перехоплення – дії військових нарядів з метою перекриття напрямків руху правопорушників рухомими заслонами у випадку недостатньої кількості сил і засобів для ізоляції району СО або не виправдання прогнозу стосовно маршрутів їх руху.

Встановлення і використання розвідувально-сигналізаційної апаратури – здійснюється для перекриття найбільш ймовірних напрямків руху противника з метою його своєчасного виявлення в ході проведення ізоляції району СО.

Здійснення перепускного режиму – дії підрозділів з метою забезпечення організованого входу (виходу) громадян, в'їзду (виїзду) транспорту, а також обмеження їх руху в район проведення режимно-комендантських заходів.

Аеромобільні дії – полягають в застосуванні тактичних повітряних десантів та бронегруп на загрозливих напрямках просування противника з метою його стримування або знищення. Застосовуються короткочасно для виграшу часу та забезпечення висування резервів з глибини.

Дії із засідок – полягають у завчасному та прихованому розташуванні підрозділів на шляхах руху противника з метою захоплення або знищення його живої сили, техніки та озброєння. Способи дій із засідки залежать від її мети, умов обстановки, сил противника й складу підрозділу, що проводить засідку.

Нанесення вогневого удару – полягає в короткочасному, потужному вогневому впливу по об'єктам, рубежам противника з метою завдання йому заданого ступеня ураження у встановлені строки. Завдається артилерійськими та авіаційними підрозділами для ізоляції поля бою з метою недопущення введення в бій резервів противника.

Встановлення інженерних загороджень – влаштовуються на ймовірних напрямках руху противника з метою затримання його просування, ускладнення маневру, нанесенні йому втрат в живій силі та техніці, створенні сприятливих умов для ураження всіма видами зброї.

Висновки

В даній статті класифікація способів ізоляційних дій наведена тільки в загальному вигляді так як розроблення їх є творчим процесом кожного командира і має свої особливості. Спосіб являє основу замислу на бій і містить в собі деяку сукупність процесів, дій та послідовність їх виконання за допомогою яких, можливо вести боротьбу з противником декількома альтернативними шляхами, в залежності від складу і характеру його дій, умов обстановки, можливостей своїх військ, а також фізико-географічних умов місцевості. Разом з тим, як показує досвід збройної боротьби, легких війн не буває і на перший погляд невеликий за масштабами збройний конфлікт може обернутися для військ великими втратами. Прикладів цьому безліч, і тому способи дій частин та підрозділів в боротьбі з противником, який діє партизанськими методами не повинні бути “шаблонними”, що в подальшому вимагає проведення польових досліджень та розроблення нових положень в тактиці військ.

Список літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К.: Ірпін, ВТФ “Перун” 2007. – 1736 с.
2. Шмаков О.М. Словник офіцера внутрішніх військ з воєнно-наукових питань / О.М. Шмаков. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2009. – 408 с.

Надійшла до редколегії 3.10.2011

Рецензент: д-р військ. наук проф. І.О. Кириченко, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

РАЗГРАНИЧЕНИЕ ПОНЯТИЙ “ЛОКАЛИЗАЦИЯ” И “ИЗОЛЯЦИЯ”. КЛАССИФИКАЦИЯ СПОСОБОВ ИЗОЛЯЦИОННЫХ ДЕЙСТВИЙ

В.Ю. Панченко, Т.А. Сугюшев

Проведено разграничение понятий “локализация”, “изоляция”, наводится классификация способов изоляционных действий, которые применяются внутренними войсками в ходе выполнения служебно-боевых заданий.

Ключевые слова: классификация способов изоляционных действий, локализация, изоляция.

DIFFERENTIATION BETWEEN CONCEPTS OF LOCALIZATION AND ISOLATING. CLASSIFICATION OF ISOLATING ACTIONS.

V.Yu. Panchenko, T.A. Sutyushev

The differentiation between concepts of localization and isolating is defined. Classification of isolating actions carried out by the Interior Troop units is given.

Keywords: classification of methods of isolating actions, localization, isolation.